

Ders 7

POLİTİK KÜRESELLEŞME: ULUS-DEVLET ve KÜRESEL SİSTEM

Prof. Dr. Ertuğrul Murat ÖZGÜR
Ankara Üniversitesi
Coğrafya Bölümü
ozgur@ankara.edu.tr

POLİTİK KÜRESELLEŞME: ULUS-DEVLET ve KÜRESEL SİSTEM

Politik Küreselleşme

Dünyada Politik Sistemin Geliőimi

Küresel Sistemin Aktörleri

Küreselleşmenin Politik Sonuçları

- Tarihte hiç olmadığı kadar, zıtlıkların uyumlulaştığı, farklılıkların birbirini beslediği bir dönem yaşanıyor.
- Dünyanın her tarafında insanlar, bir yandan etnik veya dinsel kimliklerini belirginleştirme ve ortak bir benlik arayışına giriyor; diğer yandan “Mc Kültürü”, Çin’e ve İran’a bile yayılıyor, pek çok kişi kendini dünya vatandaşı olarak tanımlıyor (Arıboğan, 1997).
- Uluslararası politikanın aktörlerinin giderek çeşitlendiği bir tarihsel sürecin içinden geçiliyor. Küreselleşmenin dayattığı ulusal egemenlik sınırlarının aşınması/aşılması ve bilgi iletişim teknolojilerindeki ilerlemelerin sunduğu yeni olanaklar, bu çeşitlilikte etkili oluyor.

- Politik küreselleşme;
 1. Bir devletin politik sınırları olan bir toprak parçası üzerindeki mutlak egemenliğini yitirmesi
 2. Dil, din, etnik köken, bayrak gibi politik ve kültürel semboller düzeyinde tek tipçi bir yapıya dayanan ulus-devletin işlevlerinin değişmesi ve uluslararası üst kuruluşların öne çıkması
 3. Yönetim sistemlerinin karşılıklı etkileşiminin artması
 4. Demokrasi, sivil toplum örgütleri, özgürlükler ve insan hakları temelinde, dış müdahalelerin ve etkileşimin yoğunlaşması sürecidir.

- Politik küreselleşme, üç düzeyde kendisini gösteriyor:
 1. Uluslararası ve/veya hükümetler arası anlaşmalarda ve sözleşmelerde artış
 2. Hükümetlerle ilgili veya hükümet dışı uluslararası örgütlerin sayısında artış
 3. İnternet iletişim sistemlerinin sayesinde dünya genelinde haber-bilgi sahibi olmada artış

WORLD INTERNET USAGE AND POPULATION STATISTICS December 31, 2011						
World Regions	Population (2011 Est.)	Internet Users Dec. 31, 2000	Internet Users Latest Data	Penetration (% Population)	Growth 2000-2011	Users % of Table
Africa	1,037,524,058	4,514,400	139,875,242	13.5 %	2,988.4 %	6.2 %
Asia	3,879,740,877	114,304,000	1,016,799,076	26.2 %	789.6 %	44.8 %
Europe	816,426,346	105,096,093	500,723,686	61.3 %	376.4 %	22.1 %
Middle East	216,258,843	3,284,800	77,020,995	35.6 %	2,244.8 %	3.4 %
North America	347,394,870	108,096,800	273,067,546	78.6 %	152.6 %	12.0 %
Latin America / Carib.	597,283,165	18,068,919	235,819,740	39.5 %	1,205.1 %	10.4 %
Oceania / Australia	35,426,995	7,620,480	23,927,457	67.5 %	214.0 %	1.1 %
WORLD TOTAL	6,930,055,154	360,985,492	2,267,233,742	32.7 %	528.1 %	100.0 %

WORLD INTERNET USAGE AND POPULATION STATISTICS JUNE 30, 2018 - Update						
World Regions	Population (2018 Est.)	Population % of World	Internet Users 30 June 2018	Penetration Rate (% Pop.)	Growth 2000-2018	Internet Users %
Africa	1,287,914,329	16.9 %	464,923,169	36.1 %	10,199 %	11.0 %
Asia	4,207,588,157	55.1 %	2,062,197,366	49.0 %	1,704 %	49.0 %
Europe	827,650,849	10.8 %	705,064,923	85.2 %	570 %	16.8 %
Latin America / Caribbean	652,047,996	8.5 %	438,248,446	67.2 %	2,325 %	10.4 %
Middle East	254,438,981	3.3 %	164,037,259	64.5 %	4,894 %	3.9 %
North America	363,844,662	4.8 %	345,660,847	95.0 %	219 %	8.2 %
Oceania / Australia	41,273,454	0.6 %	28,439,277	68.9 %	273 %	0.7 %
WORLD TOTAL	7,634,758,428	100.0 %	4,208,571,287	55.1 %	1,066 %	100.0 %

Kaynak: <https://www.internetworldstats.com/stats.htm>

- **Sümer uygarlığı, ilk güç merkeziydi.** Sümerler, toplumsal örgütlenmede merkezileşmeyi sağlamış ve ilkel düzeyde bir yönetsel mekanizma kurmuştu.
- **Roma, gücü bölgesel sınırları aşarak dünya imparatorluğu sınırlarına yaklaşan ilk aktör olmuştu.**
- Roma imparatorluğu askeri gücüyle ele geçirdiği toprakları, ikili anlaşmalarla merkeze bağlayan ve bu bölgelere atadığı yöneticilerle **merkezleşmiş bir politik sistem** kurmuştu.
- Mezopotamya, Mısır, Hint ve Çin uygarlıklarının katkılarıyla Antik Çağ'da İyonya'da bilimsel düşüncenin doğması, gelişme ve değişmenin temellerini attı, Makedonya ve sonra Roma'da **dünya politikası** kavramı ortaya çıkmıştı.
- Evrensel tanrı anlayışı, (Bizans ve İslâm gibi) **dinsel imparatorlukları** ortaya çıkarmıştı.

- M.S. 1000’li yıllardan itibaren Avrupa’da yaşanan olaylar, Orta Çağ’a damgasını vuran feodalizmin temellerini attı.
- Feodalizm, her insanın doğuştan bir dereceye, bu dereceye uygun toplumsal bir statüye ve bu statüden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerle sahip olduğu hiyerarşik bir yapıyı ifade ediyordu: **Güç sahipleri ve onlara hizmet edenler.**
- Bu ayrımın ekonomik kriterlere göre gelişmesiyle, soylular, köylüler, serfler gibi sınıfların arasına burjuvazinin (bourgeoisie) eklenmesiyle kapitalizme giden yolu açıldı. Bu dönemde bir diğer önemli aktör de kiliseydi.
- Orta Çağ’ın güç özelliklerini ekonomik düzeyde feodalite, politik düzeyde merkezi iktidarın yokluğu veya yerelliğin ortaya çıkışı, kültürel düzeydeyse Hıristiyanlığın kurumsallaşması özetliyor.

- Avrupa, sömürgecilikle dünyada temel aktör olmuştu.
- Sömürgeci imparatorlukların coğrafi keşifler yoluyla buldukları yeni dünyalarda güçlerini ateşli silahlarla kabul ettirmeleri ve deniz aşırı ticaretin yaygınlaşması; Avrupalıları ekonomik, politik ve dinsel açıdan dünyanın yeni kurallarını koyan ve uygulayan kimseler konumuna getirdi.
- Dünya tarihi açısından dönüm noktası niteliğindeki olayların yaşandığı 17. yüzyıl süresince, toplumlar arası ilişkilerin artması, sömürgeciliğin ekonomik olduğu kadar politik bir boyut kazanması, kilisenin bölünmesi (Protestanlığın doğuşu), **ulus-devlet** oluşumuna giden kulvarın açılmasına neden oldu.
- İnsanlığın sosyo-politik evrimi; birey, topluluk, toplum ve uygarlıklar, imparatorluklar ve krallıklar, ulus-devletler biçiminde örgütlenme evreleriyle yüzlerce yılda gerçekleşmişti.

- Otuz Yıl Savaşlarını sonlandıran 1648 Westfalya Barışı ve Utrecht Barışı sonrasında, **Avrupa'da egemen devletler sisteminin temelleri atıldı ve tüm dünyaya yayıldı.**
- Belirlenmiş coğrafi sınırlar içinde devletlerin kendi özgün hükümetlerine sahip olmaları ve diğerleriyle eşit statüde (egemen eşitlik) ilişki kurma ilkeleri yaşama geçti.
- Bu yıllarda Fransa, İsveç, Büyük Britanya, Avusturya, İspanya, Danimarka, Prusya ve Rusya en önemli devletlerdi.
- Amerika'nın bağımsızlığı (1776), Fransız İhtilali (1789) gibi dünyayı etkileyen önemli olayların yaşandığı 18. Yüzyılda, Fransa, İngiltere ve Rusya, sistemin en güçlü aktörleriydi.

- Ulus-devlet, 19.Yüzyılda kökleşti, ulus-devletlerin arasında ilişkilerin tesis edilmesiyle devletler arası sistem yapılaştı.
- Bu yıllarda Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Fransa, Büyük Britanya, Prusya ve Rusya güç odakları, ABD ise potansiyel bir güçtü.
- Sanayi Devrimi'nin sonucu gerçekleşen üretim patlaması, devletler arası ticareti ve ilişkileri arttırdı. Büyük şirketler, ilişkilerde rol oynamaya başladı.
- Sanayileşme düzeyine bağlı şekilde güçlü aktör olma durumu ortaya çıktı (ABD ve Büyük Britanya).

- **İki kutuplu bir dünya (ABD ve Sovyetler Birliği):** 20. Yüzyıl iki dünya savaşı ile birçok bölgesel savaş gören bir dönemi temsil ediyordu ve ABD ile yüzyıl sonlarına doğru etkinliği azalsa da SSCB, bu yüzyılın büyük güç merkezleriydi.
- Bu yüzyılda teknolojik gelişmelerle toplumlar arası iletişimin kolaylaşması, ekonomik, sosyal ve kültürel küreselleşmeyle uluslararası sistem kökten değişikliğe uğradı.
- **Sistemin ulus-devletler dışına taşması:** Zamanla ulus-devletler dışında pek çok devlet dışı aktörün rol oynadığı ve bunun da ötesinde devletler arasında olduğu kadar ulusal düzeyde ve diğer aktörler arasında oluşan etkileşimin analize katılmasını gerektiren bir yapı belirdi.
- **Küresel bir sistem:** 21. yüzyılda, güç ve etkinlikleri gittikçe artan devletlerarası örgütleri, şirketleri, gruplaşmaları ve başka devlet dışı birimleri aktör haline getiren dünya çapında bir sistem belirdi.
- Yeni sistem, onu oluşturan birimler arasında çeşitli düzeylerde yoğun ilişkilerin bulunduğu ve bu ilişkilerin dünya çapında yaygınlaştığı bütünsel bir yapı oluşturdu.
- **Çok kutuplu bir dünya arayışı:** Dünya ekonomisinin ağırlık merkezlerindeki kaymalar nedeniyle AB'ye ek olarak yeni politik ve ekonomik yapılanmalar, Rusya-Çin stratejik ortaklığı, Şangay İşbirliği Örgütü [Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Özbekistan ve Çin], *BRICS* [Brazil, Russia, India, China ve South Africa] belirlemeye başladı.

- Devletler arası ilişkilere göre şekillenen uluslararası sistem, yeni aktörleri sayesinde küresel bir sisteme dönüşüyor ve politik ilişkiler, devletlerin yanında başka örgütlerin de katılımıyla gerçekleşiyor (Arıboğan, 1997).
- *Küreselleşmenin Aktörleri:*
 1. Ulus-Devletler
 2. Küresel Şirketler / Bankalar
 3. Uluslararası Örgütler
 4. Yasadışı Örgütlenmeler

- Ulus-devlet insanların ulusal politik mekanizmalar ve kurumlar çerçevesinde kendi kaderlerini belirledikleri bir devlet modelidir.
- Feodal karakterdeki bir politik düzenden, merkeziyetçi özellikleri ağır basan başka bir düzene geçişi temsil eder.
- **Aynı dili konuşan, aynı soydan gelen, aynı dine mensup, aynı kültüre sahip, aynı tarihî geçmişi paylaşan, ortak düşmanları bulunan bir insan topluluğu olarak ulusun, siyasî olarak örgütlenmiş biçimi olan ulus-devlet, meşruiyet kaynağı olan ulusun etrafında birleştiği bir kurumdur.**

- Toplumların sahip olduğu bugünkü toplumsal yapıların temel siyasal örgütlenme biçimi olan ulus-devlet, genel olarak kolektif bir kimlik duygusuna sahip, topluma yönelik, aynı fayda ve endişelerle birbirlerine bağlanmış insanlardan meydana gelen uluslararası siyasal bir oluşumdur (İçduygu, 1995: 118).
- Bu bağlamda ulus devlet; “ortak değerler etrafında toplanan ve ulusal politikalarla şekillenen siyasi bir çerçevede yaşayan ve fikir beyan eden milletlerin bir arada yaşadığı siyasi bir düzen” olarak da ifade edilebilir (Özyakışır, 2006: 78).
- Ulus kavramı, bir siyasi aktör olarak ulus-devletin, kendini meşrulaştırmada ve egemenlik gücünün temelini oluşturmada kullandığı bir kavramdır (Esgin, 2001: 186).

- Devlet, belli bir bölgede yaşayan halkın üstünde egemenliği tanınmış yasama, yürütme ve yargı organları ve bürokratik altyapılarıyla oluşan idari mekanizmadır (Arıboğan, 1997: 16).
- Westfalya modeline göre devletler; devletlerarası hukukta eşit özneler olarak yer alan siyasi aktörlerdir: Devletler birbirlerini karşılıklı olarak eşit ve muadil görür (Bulut, 2003: 185).
- Egemenliğe vurgu yapan ulus-devlette, “toprak” ve “otorite”, iki önemli unsuru oluşturur (Davutoğlu, 2008: 3).
- Heywood’a göre ulus-devletin 5 temel unsuru vardır (Tosun, 2007: 24) :
 1. Egemenlik
 2. Hükümet etme otoritesi
 3. Cezalandırma yetkisi (Meşru şiddet kullanma tekeli)
 4. Ülkesel birliği sağlama
 5. Hukuk yaratma yetkisi (Meşrulaştırma)

- Küresel hatta ulusal sistemin tek aktörünün devlet olduğunu söyleme olanağı ortadan kalkmıştır.
- İletişim teknolojilerindeki devrimsel nitelikteki gelişmeler, bir yandan devlet sınırlarını aşındırırken, diğer yandan hükümetSEL kurumların etkisiyle devlet otoritesi tartışılır hâle gelmiştir.
- Artık devlet kendi sınırları içinde yaşayan halka ve kendi kurumlarına geçmişteki anlayışta olduğu gibi hükmedememektedir.
- Güç sadece devleti değil; birey, örgütler, işveren, medya, şirketler ve daha pek çok kurumun potansiyellerini işaret etmektedir.
- Bu potansiyel, ulusal ve uluslararası alanda tüm sistemin yapısını temelden etkileyecek değişimleri doğurmaktadır.

- Modern devletin temel dayanağı olan egemenlik kavramı bugün ülkeler arasındaki sosyal ve politik ilişkileri açıklamada yetersiz kalmaktadır.
- Klasik anlamda egemenlik, ülkenin iç ve dış ilişkilerindeki mutlak gücünü ifade etmektedir. Günümüz dünyasında ise ulus-devlet, karar alma mekanizmasının yegane aktörü olma noktasında gücünü büyük ölçüde yitirmiştir (Cebeci, 2008: 27).
- **Küreselleşme sürecinde devleti zayıflatan etmenler:**
- Dünya ekonomisi içerisinde sermayenin küreselleşmesi
- Bağımsız ve egemen devlet ile hegemonik güçler ve iktidar blokları arasındaki gelişmeler
- IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların hem küresel bağları güçlendirmesi hem de ulus-devletlerin karar alma süreçlerini etkilemesi
- Uluslararası Hukukun ulus-devletlerin yanında bireyleri ve devlet dışı örgütleri özne olarak kabul etmesi
- Küresel dinamiklerin giderek iç-dış politika ayrımını ortadan kaldırması (Tasam, 2006)

- ▶ Ulus-devletin egemenliğinin aşınmasında iki boyut önemlidir:
 1. Ulus-devlet, ekonomik ve siyasal düzlemdeki yetkilerini giderek ulus üstü kurumlara devretmektedir.
 2. Yerel yönetimlerin giderek güçlenmesiyle birlikte merkezi devlet, bir takım olanaklarını, yetkilerini ve sorumluluklarını kendi içindeki alt birimlere devretmektedir (Kazgan 2002: 34).

1. Ulus devletin ekonomi ve siyasal düzlemdeki yetkilerini, ulus üstü kurumlara devretmesi iki düzlemde ele alınabilir:
 - a) Devletin ekonomi alanındaki yetkilerinin bir kısmını, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan Dünya Bankası, IMF, OECD ve WTO (eski GATT) gibi dünya çapında başat olan kuruluşlara devretmesi.
 - b) Devletin siyasi alandaki yetkilerinin bir kısmını BM, AB, ASEAN, NAFTA, uluslararası sivil toplum örgütleri gibi ulus üstü kurumlara ve oluşumlara devretmesi.

- 2) **Merkezi devletin yerel yönetimlere yetki devretmesi.** Ulus devletin yetkilerinin aşınmasında, yerel yönetimler de önemli bir pozisyona sahiptir. Küreselleşme söylemleriyle birlikte devletin, ‘küresel sorunları çözümede küçük, yerel sorunları çözümede ise büyük olduğu düşüncesi yaygınlaşmakta ve merkezi devletin bir takım yetkilerini ve sorumluluklarını kendi içindeki alt birimler olan yerel yönetimlere devretmesi yönündeki görüşler ağırlık kazanmaktadır.
- Yaşanan gelişmelerle **ulus-devlet**, gücü tepeden ve tabandan aşındırılmak suretiyle bir ‘ara örgüt’ şekline dönüştürülmeye **başlanmıştır** (Kazgan 2002: 34).

- Küreselleşen dünyanın en güçlü aktörleri olarak devletin sınırlarını zorlamaya başlayan, ülkelerin ekonomik, sosyal ve politik yaşamına etki eden, ulus-devletin egemenlik haklarına meydan okuyan güç haline gelmiş olan **Çokuluslu Şirketler (ÇUŞ)**, uluslar arası ilişkiler alanındaki teorik yaklaşımların hemen hepsinde yer alır.
- Uluslararası ilişkilerde, ekonomik güçleri, geniş finansal kaynakları ve lobi çalışmaları sayesinde güçlü etkileri vardır.
- ÇUŞ'lar doğrudan yabancı yatırımın birincil kaynağı olduklarından az gelişmiş ve gelişmekte olan devletlerin ekonomileri ve sosyal politikaları üzerinde etkilidir.

2011, milyon ABD doları

Şirket	Yıllık Gelir	Ülke adı	Milli Gelir
Wal-Mart	351.139	İsveç	354.115
Exxon-Mobil	347.254	Suudi Arabistan	309.778
Shell	318.845	Avusturya	304.527
BP	274.316	Danimarka	254.401
General Motors	207.349	Yunanistan	213.698
Toyota	204.746	İrlanda	196.388
Chevron	200.567	Tayland	176.602
DaimlerChrysler	190.191	Arjantin	183.309
Philips	172.451	Portekiz	173.085
Total SA	168.357	Venezuela	138.857

Kaynak: Törüner(31 Temmuz 2012)

2006-2012, ABD doları

- Gelişmekte olan ülkelerin (GOÜ) 1980'deki dış borçları, 618 milyar, 2007'deki dış borçları ise 3.3 trilyon
- Irak Operasyonunun ABD'ye maliyeti: 3.3 trilyon
- GOÜ'lerin 1980-2006 arasında ödediği toplam faiz: 7.7 trilyon
- 2008 global krizinde bankalara sağlanan yardım (yaklaşık): 5.3 trilyon
- Derin dış borç batağı altındaki ülke sayısı: 42
- Bu ülkelerin yıllık ödediği dış borç faizi: 37.5 milyar
- Exxon-Mobil şirketinin 2007 kârı: 39.5 milyar
- Zengin ülkelerin silahlanma için yıllık harcaması: 625 milyar
- Afrika ülkelerinin 1980-2006 arasında ödedikleri faiz: 675 milyar
- Kenya'nın dış borcu (2005) 7 milyar
- Wall-Mart'ın 2007 kârı: 11.3 milyar

Kaynak: Törüner(31 Temmuz 2012)

- **Hükümetlerarası örgütler**, birden çok egemen devlet tarafından belli amaçlar doğrultusunda resmi bir anlaşmayla kurulan organize yapılardır.
- Birleşmiş Milletler-BM, G20, NATO, IMF, Dünya Bankası, Şangay Beşlisi, AB, ASEAN, İslam Konferansı, OPEC, OECD, FIFA, Uluslararası Olimpiyat Komitesi örnek olarak verilebilir.
- Bu yapılar, bölgesel olabileceği gibi küresel nitelikli, tek (kültürel) ya da çok amaçlı (askeri, ekonomik, politik ve kültürel) olabilir.
- 20.yüzyıl başında 30 kadar olan hükümetler arası örgüt sayısının 21. yüzyılda 450'ye ulaşması beklenmektedir.

- **Hükümetler dışı örgütler**, devletlerle her hangi bir ilişkisi olmadan ülke sınırları içinde veya onu aşacak şekilde örgütlenen ve bazen devletlere karşı alternatif güç olarak belli alanlarda boy gösterebilen kuruluşlardır.
- BM tanımında, “Hükümetler arası bir anlaşmayla kurulmayan her örgüt hükümetler dışı örgüt” kabul edilir.
- Bu örgütler temelde grup çıkarlarının veya kişisel çıkarların devlet sınırları ötesine taşınması sonucu ortaya çıkmışlardır. Aynı düşüncedeki farklı ülke insanlarını bir araya getirenler gerçek devlet dışı örgütler (Dünya Kiliseler Konseyi) yanında, melez olanlar (bilimsel birlikler) ve devlet aşırı örgütlerden de (Interpol gibi) söz edilebilir.

Kısaltılmış Adı	Açık Adı	Tipi
UN	United Nations Organization	GO
IMF	International Monetary Fund	GO
UNİCEF	United Nations Children's Fund	GO
UNEP	United Nations Environment Programme	GO
UNESCO	United Nations, Educational, Scientific and Cultural Organization	GO
World Bank		GO
WTO	World Trade Organization	GO
WHO	World Health Organization	GO
NATO	North Atlantic Treaty Organization	GO
WWF	World Wide Fund For Nature	NGO
ILO	International Labour Organization	NGO
Greenpeace		NGO
MSF	Médecins Sans Frontières	NGO
AI	Amnesty International	NGO

Açıklama: NGO = Non-Governmental Organization, GO = Governmental Organization

- Terörist gruplar, mafya tarzı oluşumlar, spekülâtörler
- Küreselleşen dünyanın önemli aktörleri arasına yasa dışı unsurlar da katılmıştır.
- Günümüzde yasadışı yollarla kaçak mal (uyuşturucu dâhil), insan ve para (özellikle kirli para) akışlarının büyüklük ve sıklığının artmasında bu örgütlenmelerin payı oldukça yüksektir.
- Bu örgütlenme, kıyı bankacılığı, turistik otel-kumarhane işletmeciliği ve uluslar arası taşımacılık sektörleri gibi birçok yasal alana da girmiştir.

1. Yoğun uluslararası süreçlere, ekonomik ve sosyal etkileşimin yoğunlaşmasına paralel olarak ulusal devlet düzeyinde, hükümetlerin gücü ve etkisi zayıflıyor.
2. Devletler, kendi ulusal sınırları içinde ekonomik oluşumların ve fikirlerin akışını kontrol edemiyor.
3. Devletin geleneksel sorumlulukları (savunma, iletişim, ekonomik yönetim), hükümetler arası veya devletler arası bir temelde yeniden düzenleniyor.
4. Devletlerin egemenlikleri; uluslararası organizasyonlar (AB, IMF, WTO), çok taraflı anlaşmalar (NATO, OPEC) ve daha geniş çaplı politik oluşumlar sayesinde azalıyor.
5. Devletin azalan gücüne paralel olarak yaşanan politik gelişmelerle 'Küresel yönetim modeli' ortaya çıkıyor. Bu yönetim modeli, devletlerin üstünde ve devletlere yasal yaptırım gücüne sahip bir oluşumun önünü açıyor (Held 1991; Waters 1997).

- Waters (1998) küreselleşmiş tek bir dünyada tek bir toplum olabileceğini, kültürel entegrasyonun olmayabileceğini, yüksek düzeyde bir farklılaşma, çok merkezlilik ve kaosun yaşanabileceğini, merkezi bir hükümetin ve sınırların kalkabileceğini, coğrafi temelde bir yerelliğin yaratacağı sosyal pratik ve tercihleri sürdürmenin olanaksızlaşacağını düşünür ve politik küreselleşmenin hali hazırdaki ve ideal düzeydeki durumunu şu şekilde tablolastırır.

Politik Küreselleşmenin İdeal ve Mevcut Durumu (Waters, 1998; Altıntaş, 2002)

Boyut	İdeal Durum	Mevcut Durum
Devlet egemenliği	Egemen devletlerin yokluğu. Küresel, yerel ve orta düzeydeki iktidarların çok merkeziliği.	Zayıflayan ve kriz içinde olan devlet. İktidarın merkezileşmesi.
Sorun çözmeye odaklanma	Küresel topluluk bağlamında yerel konular.	Artan küresel – yerel düzeye odaklanma, fakat toplum hala önceliklidir.
Uluslararası örgütler	Ulusal örgütlerin üzerinde ve güçlü.	Hızla çoğalmakta ama görece güçsüz.
Uluslararası ilişkiler	Akışkan ve çok merkezli.	Süper güç sistemi devam etmekte.
Siyasi kültür	Devlet merkezli değer ve yükümlülüklerin genel ve küresel düzeye taşınması.	Liberal demokrasi / post – materyalizmin ilerleyişi.

- Arıboğan, D. Ü. (1997). *Globalleşme Senaryosunun Aktörler [Uluslar arası İlişkilerde Güç Mücadelesi]*. İkinci basım, İstanbul: Der Yayınları.
- Bekcan, U. (2012). *Yeni Dünya Düzeninde Rusya-Çin İlişkileri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora tezi.
- Cebeci, K. (2008). Küreselleşme bağlamında ulus-devletin egemenlik gücünün dönüşümü. *Sayıştay Dergisi* 71, 23-39.
- Cogbyte (2011). Political Globalisation. <http://www.cogbyte.de/project/index.php?id=1050&L=1>
- Çelik, M.Y. (2012). Boyutları ve farklı algılarıyla küreselleşme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32 (2), 57-73.
- Karakurt-Tosun , E. (2007). *Küreselleşme Sürecinde Kentlerde Mekânsal, Sosyal ve Kültürel Değişim: Bursa Örneği*. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Bursa.
- Moghadam, V.M. (2005). *Globalizing women: Transnational feminist networks*. Baltimore, MD: The Johns Hopkins University Press.
- Tosun, T. (2007). Devlet: Nereden Nereye? *Uluslar arası Politikayı Anlamak: Ulus Devletten Küreselleşmeye* içinde (s.1-42), Der. Zeynep Dağı, İstanbul: Alfa yayınları.
- Törüner, Y. (31 Temmuz 2012) Şirketler ve ülkeler karşılaştırılırsa. *Milliyet Gazetesi*
- Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi-Tasam (2006). Küreselleşmenin Boyutları Ve Etkileri. http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/211/kuresellesmenin_boyutlari_ve_etkileri